

for os lige mod Syd, til vi naar over i det egentlige Sahara. Mod Nord har vi mere plane ubrudte Sletter, der mod Syd gaar jævnt over i de mere ruinagtige med Vadier, Vidner og Chotter, hvor Vind- og Sandskuring og Vindslibning er typiske Agentier. Østranden er paa Grund af Havets Nærhed begunstiget med Vanddampe, som Oliven-skovene, der kranser hele Stranden, nyder godt af, ellers er Terrænet Syd for 400 mm Kurven kun egnet for Nomadisme. Efter Vinterregnen skyder om Foraaret Vegetationen op med enorm

Hurtighed. De nordligere Sletter dækkes med et tæt Tæppe af Græs og Urter, der i Syd efterhaanden gaar over i Tuer. Det vrimler da af Nomadetele, Dromedarer, Faar og Geder, men ofte i Begyndelsen af Juni er det hele afsvedet, og kun Kaktus og Løgplanter giver med deres grønne Farve Afveksling i det brune eller graa Landskab.

I næste Hefte skal gives en økonomisk-geografisk Oversigt samt Oplysninger om den Forvandling, Tunisien undergaar under det franske Herredømme.

## Rejse i Nordpersien.

Af

Dr. phil. Arthur Christensen.

Redaktionen af »Geografisk Tidsskrift« har anmodet mig om at give en kort Beretning om den Rejse til Persien og russisk Turkestan, som jeg i første Halvdel af indeværende Aar foretog med videnskabeligt Formaal og med Understøttelse af Carlsbergfondet.

Jeg afrejste den 28. Februar 1914 fra København over Stockholm til Petrograd, hvor jeg ankom den 2. Marts om Aftenen. I Ruslands Hovedstad opnaaede jeg gennem Ekscellencen Prof. V. Radloff Anbefalingsskrivelser til alle russiske Myndigheder i Persien og russisk Turkestan fra den af Prof. Radloff ledede, under Kejserens Beskyttelse staaende »russiske Komité til Udforskning af Central- og Østasien«, Dokumenter, der gentagne Gange var mig til Nytte, navnlig under Rejsen i Turkestan.

Fra Petrograd rejste jeg direkte til Tiflis, hvor jeg ankom den 9. Marts. Jeg havde ønsket at se de i det derværende Musæum samlede skythiske Oldsager, men Musæet var uheldigvis netop da under Omflytning og derfor utilgængeligt. Jeg anskaffede i Tiflis til det kgl. Bibliotek i København, hvad jeg kunde opdrive af den med Undergang truede ossetiske Folkelitteratur.

Jeg fortsatte derfra Rejsen over Baku og Enzeli til Rescht, hvorfra jeg i 2½ Døgn naaede Teheran med Personpost. I Teheran, hvortil jeg ankom til Nytaarsfesten den 21. Marts, tog jeg Ophold paa

længere Tid for at erhverve mig nogen Talefærdighed i det nypersiske Omgangssprog. Jeg tog til Lærer i Konversation en Sejjid, af hvis udtømmelige Forraad af Smaafortællinger jeg tillige drog Nytte, idet jeg efter hans Diktat nedskrev en mindre Samling Fortællinger, som jeg agter at udgive, da de baade vil betyde en Forøgelse af det ringe Materiale af Øvelsesstykker i Omgangssproget, der hidtil foreligger, og tillige ved deres Indhold har en vis kulturhistorisk og folkepsykologisk Interesse.

Mit Ophold i Teheran blev afbrudt af en Rejse, som jeg foretog med Karavane fra den 21. April til 9. Maj for at undersøge den sproghistorisk vigtige, men lidet kendte Dialekt, der tales i Semnan og omliggende Distrikter paa Hovedruten fra Teheran til Meshhed. Under Opholdet i Semnan, hvor jeg boede i Regeringsbygningen som Guvernørens Gæst, samlede jeg et interessant sprogligt Materiale. Ogsaa paa anden Maade var denne Udflugt til Nytte for mig, idet jeg her levede i rent persiske Omgivelser og lærte Land og Folk nærmere at kende.

I Teheran uddybede jeg mit Kendskab til Folkeejendommeligheder og til persiske Tilstande overhovedet bl. a. ved Samtaler med mine Lærere i Konversation, først den nævnte Sejjid, senere en vis Mahmud Mirza, en Efterkommer af Feth Ali Shah, samt med en Kreds af Tilhængere af Behai-Religionen, som jeg kom i Forbindelse med efter min Tilbagekomst til Teheran. Den belgiske Direktør

for det persiske Postvæsen, M. Molitor, har jeg at takke for Hjælp og Raad i mange Henseender og for værdifulde Oplysninger.

Under Opholdet i Teheran foretog jeg Indkøb af arabiske og persiske Haandskrifter og litografiske Tryk for Carlsbergfondets Regning (af Carlsbergfondet overdragne til Københavns Universitetsbibliotek) samt af illuminerede Haandskrifter og Behai-Literatur (haandskreven og trykt) til det store kongelige Bibliotek.

Den 9. Juli rejste jeg med Personposten tilbage til Rescht og derfra over Enzeli til Baku, hvorfra jeg efter en Dags Ophold sejlede til Krasnovodsk, Udgangspunktet for min turkestanke Rejse. Mit Formaal med denne Rejse var gennem Selvsyn at

lære de Lande at kende, hvor den ældste iranske Kultur er opstaaet, Lande, som tillige gennem Oldtid og Middelalder har spillet en fremtrædende Rolle i iransk Aandsliv. Men iøvrigt gik denne Del af min Rejse for sig under almindelige turistmæssige Former. Jeg besøgte den prægtige Moské-Ruin ved Anau i Nærheden af Ashkabad og de vældige Ruinmarker ved Bairam Ali, Resterne af Gammel-Merv, og fortsatte Rejsen til Bokhara, Samarkand og Tashkent, hvorfra jeg med Tashkent-Orenburg-Banen naaede tilbage til Evropa. Min Hjemrejse gennem Rusland blev noget besværliggjort ved Krigens Udbrud, og jeg maatte for at naa til København tage Omvejen over Torneå.

### Mindre Meddelelser.

Kaptajn Daniel Bruun har i Sommer foretaget en Ekskursion til Færøerne med arkæologiske og geografiske Formaal for Øje.

### Literaturanmeldelser.

**Le Turkestan Russe** (8 Gravurer, 1 Kort og 16 Plancher). A. Woeikof Professeur honoraire de Géographie physique à l'Université de Saint Petersbourg. Librairie Armand Colin. Paris.

Naar Woeikof staar som Forfatter paa en Bogs Titelblad, er de, der følger med paa den geografiske Virksomheds Omraade næppe i Tvivl om, at de har et godt Arbejde, der er værd at sætte sig ind i, for sig. Den gamle russiske Geografs Navn er forlængst fastslaaet som et af de bedste indenfor Geografien. Der er noget solidt, grundigt og tilforladeligt over Woeikof, baade naar han skriver, og naar han taler. De mange, der har hørt ham behandle Emner paa de internationale geografiske Kongresser, hvorfra han sjældent udebliver, vil have faaet Indtrykket af, at hans Foredrag altid har været grundigt gennemarbejdede og grundigt gen-

nemtænkte. Det samme er Tilfældet med det foreliggende Arbejde, som er en »Landeskunde« over de russiske Besiddelser Øst for det kaspiske Hav, den saakaldte Aral-Kaspiske Lavning eller Sir og Amu Darjas Flodlande. For at kunne faa Transkaspien, Khiva, Bokhara og Turkestan behandlet paa 340 Oktavsider, kan man forstaa, at Beskrivelsen maa være kortfattet, eller ogsaa maa visse Sider af Geografien over disse store Landstrækninger være bleven skudt noget til Side til Fordel for andre. Noget af begge Dele er gjort i dette Værk, mest det sidste, idet den geografisk-etnografiske Side af Sagen kun i store Træk berøres, hvad de, der kender Woeikof, ikke vil være forbausede over, da den fysiske, klimatologiske og økonomiske Side er Forfatterens Styrke. Bogen er i den Henseende just ogsaa et godt Eksempel paa, hvor alsidig en moderne Geograf bør være,